

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשס"ח, 2008
מספר השאלון: 022106, 221

היסטוריה

(לימודי חובה – חלק ב)

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעהיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
עליך לענות על שאלות מהפרק הראשון ומהפרק השני,
ועל שאלות מהפרק השלישי או מהפרק הרביעי.
פרק ראשון	–	(25x1)	–	25	נקודות
פרק שני	–	(20x2)	–	40	נקודות
פרק שלישי או פרק רביעי	–	(10x1 + 25x1)	–	35	נקודות
סה"כ	–		–	100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) ענה על השאלות על פי ההנחיות ועל פי מה שלמדת.
(2) קרא את השאלות בעיון, וענה אך ורק על מה שנשאלת.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – בין שתי מלחמות העולם (25 נקודות)

בפרק זה ארבעה נושאים, ובכל נושא שתי שאלות.

ענה על אחת מהשאלות 1-8.

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

ברית-המועצות

1. א. הסבר על מה הייתה המחלוקת בין סטלין לטרוצקי, והצג פעולה אחת שנקט סטלין כדי לנצח במאבק על הירושה. (15 נקודות)
- ב. הסבר את המטרות של תכנית בירוביגיאן. מדוע היא נכשלה? (10 נקודות)
2. א. הצג שלושה צעדים שנקט סטלין בתחום הפוליטי-שלטוני או בתחום הכלכלי, והסבר כיצד סייעו צעדים אלה לביסוס המשטר הטוטליטרי. (13 נקודות)
- ב. הצג שלוש דוגמאות להחרפת המדיניות של השלטון הקומוניסטי כלפי היהודים בשנות ה-30. (12 נקודות)

פולין

3. א. הסבר שלושה קשיים שהיו לפולין בתחום הכלכלה בין שתי מלחמות העולם. (12 נקודות)
- ב. הצג את השינויים שחלו בחיי היהודים בפולין בתחום הכלכלה, והסבר את הגורמים לשינויים אלה. (13 נקודות)
4. א. הסבר את הקשיים שהתעוררו במדינת פולין העצמאית בשל ריבוי המיעוטים הלאומיים שבה. (12 נקודות)
- ב. הצג שתי דוגמאות להחרפה ביחס של השלטון ו/או של החברה בפולין כלפי המיעוט היהודי בשנים 1935-1939, והסבר את הגורמים להחרפה זו. (13 נקודות)

ארצות-הברית

5. א. לפניך קטע מתוך-נאום שנשא נשיא ארצות-הברית כשנה לפני פרוץ "המשבר הכלכלי הגדול". קרא את הקטע, וענה על השאלה שאחריו.

"שום קונגרס של ארצות-הברית, שהתכנס לסקור את מצב האומה, לא מצא מעולם תחושת מעודדת יותר. העושר הגדול שנוצר ביוזמתנו ובהריצותנו ונשמר על ידי כלכלתנו, נפוץ במיוחד בקרב אנשינו, ויצא בורם איתן אל העולם הגדול לתרום שם לסעד ולסייע לעסקים. ארצנו רשאית לראות את ההווה בקורת רוח ולצפות אל העתיד בתקווה".

(מעובד על פי נאום הנשיא קולידגי בפני הקונגרס, 4 בדצמבר 1928)

הצג את המאפיינים של כלכלת ארצות-הברית בשנות ה-20, שעליהם התבססה ההערכה של הנשיא בנאומו.

הסבר במה האיץ אחד ממאפיינים אלה את פרוץ "המשבר הכלכלי הגדול". (15 נקודות)

ב. הצג את השינויים שחלו בחיי היהודים בארצות-הברית בין שתי מלחמות העולם בשניים מהתחומים: דמוגרפיה, חברה, כלכלה, חינוך. (שינוי אחד בכל תחום). (10 נקודות)

6. א. הצג שני ביטויים של המשבר הכלכלי הגדול בארצות-הברית, והסבר כיצד ניסה הנשיא הובר להתמודד עם המשבר. (12 נקודות)

ב. הסבר את מקומה של ארץ-ישראל בהשקפת עולמם של שניים מהזרמים הדתיים ביהדות ארצות-הברית, בין שתי מלחמות העולם. (13 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

צרפת

7. א. הסבר את ההשפעה של תוצאות מלחמת העולם הראשונה על צרפת בתחום הכלכלה ובתחום הביטחון. (13 נקודות)
- ב. הסבר את שתי הגישות שרווחו בקרב יהודי צרפת בשאלת ההשתלבות בחברה הצרפתית. (12 נקודות)
8. א. בנאום שנשא המרשאל פטאן ערב החתימה על הסכם שביתת הנשק עם גרמניה (יוני 1940) הוא מתייחס לבעיות של צרפת בין שתי מלחמות העולם. קרא את הקטע, וענה על השאלה שאחריו.
- "היום אנו חלשים יותר משהיינו לפני עשרים ושתיים שנה, ויש לנו פחות ידידים. לא הולדנו די ילדים, לא יצרנו כלי נשק בכמות מספקת, ולא טרחנו לגייס בעלי ברית. אלה הן הסיבות לתבוסתנו."
(מעובד על פי מ' לרקין, צרפת מאז ימי החזית העממית: הממשל והעם, אוקספורד 1988)
- הסבר את הבעיות של צרפת בין שתי מלחמות העולם הבאות לידי ביטוי בקטע. הצג בעיה נוספת של צרפת בתקופה זו. (13 נקודות)
- ב. הסבר את התגובות של "היהודים הוותיקים" ושל "היהודים החדשים" על התגברות האנטישמיות בצרפת בשנות ה-30. (12 נקודות)

פרק שני – גרמניה בימי הרייך השלישי, מלחמת העולם השנייה והשואה (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על **שתי שאלות**, לפי אחת מהאפשרויות האלה:
ענה על שתים מהשאלות 9-11.

או

ענה על אחת מהשאלות 9-11, ועל אחת מהשאלות 12-13.
(לכל שאלה – 20 נקודות)

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

9. בניית המשטר הנאצי ודרכי ההתמודדות של היהודים עם מדיניות הנאצים

א. לפניך קטע מנאום שנשא היטלר לפני הרייכסטאג, לאחר קבלת חוק ההסמכה. קרא את הקטע, וענה על השאלה שאחריו.

"הממשלה תשתמש בסמכויות אלה רק אם הן דרושות לביצוע צעדים חיוניים הכרחיים. שום סכנה אינה נשקפת לקיום הרייכסטאג, מעמדו וזכויותיו של הנשיא נשארים בלא שינוי, הקיום הנפרד של המדינות הפדרליות לא יופסק. זכויותיהן של הכנסיות לא יופחתו ויחסיהן עם המדינה לא ישובו. מספר המקרים שיש בהם צורך פנימי לנקוט חוק מעין זה הוא כשלעצמו מצומצם."

(מעובד על פי וייל שירר, עלייתו ונפילתו של הרייך השלישי, כרך א, שוקן, 1969)

הצג את חוק ההסמכה ("החוק לביטול מצוקת העם והרייך"), והבא שתי דוגמאות המוכיחות שהיטלר לא קיים את ההתחייבויות המוזכרות בנאום שנשא.

(12 נקודות)

ב. הסבר שלוש דרכי התמודדות של יהודים בגרמניה עם מדיניות הנאצים כלפיהם בשנים 1933-1939. (8 נקודות)

10. אידאולוגיה ומדיניות חוץ בגרמניה הנאצית (1933-1941)

א. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

"אנחנו דורשים את ליכוד כל הגרמנים בגרמניה־רבת, על סמך זכות העמים להגדרה עצמית. אנחנו דורשים ארץ וקרקע לתזונת עמנו וליישוב עודף אוכלוסייתנו. לא יוכל להיות אורה אלא מי שהוא בן העם. לא יוכל להיות בן העם אלא מי שדמו דם גרמני, בלא להתחשב בדתו".

(מעובד על פי מצע המפלגה הנאצית שפורסם במינכן, 24 בפברואר 1920)

הסבר שניים מעקרונות האידאולוגיה הנאצית הבאים לידי ביטוי בקטע.

(10 נקודות)

ב. הסבר, באמצעות שלוש דוגמאות, כיצד קידם היטלר את מימוש אחד מהעקרונות

שכתבת עליהם, במדיניות החוץ של גרמניה בשנים 1933-1941. (10 נקודות)

11. הגטאות

א. הסבר מדוע הקימו הנאצים את הגטאות; והצג את הדרכים שנקטו כדי לפקח עליהם.

(10 נקודות)

ב. תאר שלוש דרכים שבאמצעותן התמודדו היהודים עם המציאות היום־יומית הקשה

בגטו, עד תחילת ביצוע "הפתרון הסופי". (10 נקודות)

/המשך בעמוד 7/

ש"ם לב: מותר לענות רק על אחת מהשאלות 12-13.

12. תוניסיה בימי הכיבוש הנאצי (נובמבר 1942 - מאי 1943)

א. קרא את הקטע שלפניך, הלקוח ממכתב שכתב שר החוץ הגרמני ריבנטרופ לשגריר גרמניה ברומא בינואר 1943, וענה על השאלה שאחריו.

"אבקשך להרגיש את גודל הסכנת הטמונה ביהודים בכל אתר ואתר. היהודים המסוכנים ביותר הם אלה שיש להם השפעה כלכלית. אתה יכול למסור לאיטלקים דוגמאות מתוך הניסיון שלנו. היהדות כולה היא אויבנו הגדול והעיקש ביותר, לא נסכים אפוא לשום הריגות. אנו רואים גם ביהודים אזרחי איטליה החיים בתוניסיה יהודים לכל דבר, ולכן יוכפפו לחוקים הנוגעים ליהודים".

(מעובד על פי יי גוטמן, שוואה וזיכרון, מרכז שז"ר, יד ושם, ירושלים, 2000, עמ' 157)

הסבר על פי הקטע את העמדה של ריבנטרופ, שר החוץ של גרמניה, כלפי היהודים בתוניסיה. (8 נקודות)

ב. ציין שלושה צעדים שנקטו הנאצים נגד היהודים בתוניסיה בזמן הכיבוש הנאצי. האם קורות יהודי תוניסיה הם חלק מהשוואה? נמק את עמדתך. (12 נקודות)

13. היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם השנייה

א. מדוע התלבטו מנהיגי היישוב היהודי והתנועה הציונית בשאלת המדיניות כלפי בריטניה, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה?

מהי המדיניות שאימצה הנהגת היישוב כלפי בריטניה? הבא שתי דוגמאות למדיניות זו. (12 נקודות)

ב. הצג אחת מתכניות העזרה ליהודי אירופה, שהיישוב היהודי בארץ-ישראל יזם או היה מעורב בהן בתקופת מלחמת העולם השנייה. (8 נקודות)

עליך לענות על שאלות באחת משתי האפשרויות:אפשרות א' – פרק שלישי (בעמודים 8-9) אן אפשרות ב' – פרק רביעי (בעמודים 10-11).**שים לב:** יש לענות על שאלות מאפשרות אחת בלבד.**פרק שלישי – אפשרות א' (35 נקודות)**

ענה על שתי שאלות:

על אחת מהשאלות בנושא ההרחבה על השנים 1945-1950 (שאלות 14-16),

ועל אחת מהשאלות ביחידת הגישור על המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70 (שאלות 17-19).

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אן להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.**נושא הרחבה: נושאים נבחרים מתולדות ישראל והעמים 1945-1950**

ענה על אחת מהשאלות 14-16 (25 נקודות).

14. "שארית הפלטה" ועמדת המעצמות כלפי היהודים העקורים

א. הסבר את הקשיים של היהודים שנמנו עם "שארית הפלטה".

כיצד השפיע עליהם פוגרום קיילצה (יולי 1946)?

(12 נקודות)

ב. הסבר את עמדת בריטניה ואת עמדת ארצות-הברית בנוגע לפתרון בעיית היהודים

העקורים באירופה. (13 נקודות)

15. זרבי המאבק של היישוב היהודי בבריטים (1945-1947)

א. הצג את מאפייני "המאבק הצמוד" בבריטים (מטרה, מי תמך, תחומי מאבק),

והסבר את הנימוקים להצדקת דרך מאבק זו. (13 נקודות)

ב. הצג את מאפייני "המאבק הרצוף" בבריטים (מטרה, מי תמך, תחומי מאבק),

והסבר את הנימוקים להצדקת דרך מאבק זו. (12 נקודות)

16. ההכרזה על הקמת המדינה

ההיסטוריון ז' צחור כתב על החלטת בן-גוריון להכריז על הקמת המדינה:

"הכרעתו התקבלה לאהר שיקול דעת מפוכח, קריאה זהירה של המפה המדינית ובדיקה דקדקנית של המצב הצבאי".

(ז' צחור, החזון והחשבון: בן-גוריון בין איזאולוגיה לפוליטיקה, ספריית הפועלים, תל אביב, 1993, עמ' 193-194)

א. הסבר את הסיכונים שלקחו בן-גוריון ומנהלת העם בהחלטה להכריז על מדינת ישראל

ב-14 במאי 1948. (12 נקודות)

ב. הסבר את השיקולים של בן-גוריון ומנהלת העם להכריז על הקמת המדינה,

על אף הסיכונים שהסברת בסעיף א'. (13 נקודות)

יחידת גישור: המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70

ענה בקצרה על אחת מהשאלות 17-19 (10 נקודות).

17. הצג שתי סיבות לפרוץ מלחמת ששת הימים (יוני 1967).

18. הצג שתי דרכים שבאמצעותן ניסתה מדינת ישראל להתמודד עם הקשיים בקליטת העולים

בשנות ה-50 וה-60.

19. מה הניע את מצרים וסוריה לצאת למלחמה נגד ישראל באוקטובר 1973?

פרק רביעי - אפשרות ב' (35 נקודות)

ענה על שתי שאלות:

על אחת מהשאלות בנושא ההרחבה על המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70 (שאלות 20-22),

ועל אחת מהשאלות ביחידת המבוא על השנים 1945-1950 (שאלות 23-25).

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

נושא הרחבה: המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70

ענה על אחת מהשאלות 20-22 (25 נקודות).

20. מצרים בימי נאצר

מדיניותו של נאצר נועדה לחזק את מצרים מבפנים, ולהבטיח את מקומה המרכזי בעולם הערבי.

א. הסבר כיצד מדיניות הפנים של נאצר סייעה לחיזוק מצרים. בתשובתך הבא שלוש דוגמאות. (13 נקודות)

ב. הסבר כיצד מדיניות החוץ של נאצר השפיעה על מגמות האיחוד ו/או מגמות הפיצול בין מדינות ערב. בתשובתך הבא שתי דוגמאות. (12 נקודות)

21. עלייה וקליטה

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחרי.

"את מדיניות הקליטה בשני העשורים הראשונים לקיומה של המדינה הנהו כמה שיקולים: ראשית, הצורך לדאוג לצרכים הבסיסיים של העולים כמו: שיוכו מתאים, תעסוקה, חינוך ופתרון בעיות סעד ובריאות. שנית, התאמת חיי העולים לערכים החברתיים של החברה הקולטת. שלישית, קליטת העולים בהתאם ליעדים ביטחוניים, כלכליים וחברתיים, שהשפיעו על מדיניות פיזור האוכלוסייה".

(מעובד על-פי חי' סעדון, דפוס העלייה וזרכי הקליטה של היהודים מארצות האסלאם במדינת ישראל בעשורים הראשון והשני לקיומה, משרד החינוך, 2003)

א. הסבר, על פי הקטע, את השיקולים שהשפיעו על מדיניות הקליטה של העולים בשנות ה-50 וה-60. (15 נקודות)

ב. בחר באחד מהשיקולים המוזכרים בקטע, והסבר את השפעתו על תהליך הקליטה מנקודת המבט של העולים. (10 נקודות)

22. מלחמת ששת הימים

- א. הסבר את הגורמים למתיחות בין ישראל לבין סוריה ומצרים, שהובילו לפרוץ מלחמת ששת הימים. (12 נקודות)
- ב. הסבר את ההשפעה של תוצאות מלחמת ששת הימים על החברה והכלכלה בישראל, ועל מעמדה הבין-לאומי של מדינת ישראל. (13 נקודות)

יחידת מבוא: נושאים נבחרים מתולדות ישראל והעמים 1945-1950

ענה בקצרה על אחת מהשאלות 23-25 (10 נקודות).

23. הצג שני גורמים שהביאו לסיום המנדט הבריטי בארץ-ישראל.
24. הסבר מדוע תמכה ברית-המועצות בהצעת החלוקה שהתקבלה באו"ם בכ"ט בנובמבר 1947.
25. הצג שני קשיים של היישוב היהודי בשלב הראשון של מלחמת העצמאות.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך